

לראשי המפלגה הדתית לאומית היתה ה' שבוע דאגה גדולה אחת: למנוע בכל מחיר קשירת שמו של שר הבריאות משה שפירא לפרשת השוחד של הל'גיבורים. השאלה היתה: באיזו מידה יצליחו?

הם לא חששו במיוחד מפני דעת הקהל, או מפני ביקורת של גוף עויין או של מפלגה יריבה. הדאגה אולם הרבה יותר עמדתם של שניים מתחברי המפלגה עצמה. היו אלה חברים שיכלו לספר הרבה על שפירא. ה' שניים: יהודה שפיגל היושב בבית הסוהר, ויצחק רפאל, שנאלץ להתפטר, והעומד בצל ביקורתו המרשיעה של השופט המחוזי משה גולן.

התקווה ואמונה. מבחינה ציבורית, אפשר היה למתוח על משה שפירא את הביקורת הפשוטה, כי הוא שר הבריאות ועל כן אחי רא לכל הנעשה במשרדו. בודאי אם נעשה הדבר על-ידי אנשי הדרג העליון של פקידות המשרד. אחיותו הפרלמנטרית למעשה ה' שחיות חייבה אותו להתפטר, לא פחות מאשר מסקנות ועדת החקירה שחייבו את סגנו להתפטר.

אולם לביקורת מסוג זה אין משמעות רבה במציאות המפלגתית של ישראל. גם מחלתו של השר, המחלים עתה משיתוק חל' קי, תרמה לריכוך הביקורת הציבורית, ועל כן זו לא הטרידה את מנוחתם של ידידיו. לא כן הביקורת הפנימית, מצד חבריו למפלגה. בראש וראשונה נראתה אפשרות, שדווקא יצחק רפאל יסכן את מעמדו של השר. ייתכן כי זו היתה אחת הסיבות ה' עיקריות, שדחפו את סיעת המפד"ל בכנסת לפרסם גילויי דעת המזדהה עם רפאל. ח"כ משה אונג הגדיר הצהרות אלה כפזיזות ומזיקות. ח"כ, שחבריו במפלגה רואים בו את איש המוסר והמצפון, איחל גם הוא הצלחה ליצחק רפאל במערכה העומדת לפניו. "אבל דווקא משום כך", גרס, "יש להימנע מקבר' עת מסמר בשלב המוקדם הזה, כאילו הצל' חת רפאל כבר הושגה, או מוכסחת מראש. ולא כך."

תוך כדי כך גילה, כי בישיבת צמרת ה' מפד"ל שדנה בהתפטרות רפאל, הוחלט ב' מפורש לא להביע "תקווה ואמונה" שיעלה בידי רפאל להשיג את מבוקשו, אלא רק "תקווה נאמנה". אלא שידידים ורזיונים של רפאל, לרעת אונג, ייתנו את תגובותיהם ברוח אחרת. יודעים אלה היו יותר ויודו של השר שפירא, מאשר של סגנו רפאל.

הצ'ק לא הוזכר. כאשר נעצר יהודה שפיגל, עם התפוצץ הפרשה, היתה השאלה: האם ידבר? הוא שתק, עד לשלב האחרון, כאשר הופיע בפני השופט גולן. ואז היו גילוייו מכוונים כולם נגד רפאל.

השבוע ידעו ידידיו האינטימיים של רפאל לתת את ההסבר לכך. היה זה הסבר שלא בשר שלהה למשה שפירא. הם אמרו: שפי' גל מסר את עדותו על פי הנחיותיו והדר' כחו של עורך דין יודע. על סמך עדות זו הורשע רפאל. אבל רפאל יודע כי עורך הדין המסויים הזה הוא איש אמונו של שפירא, והועמד לרשות שפיגל על-ידי שפי' רא עצמו. הם קושרים עובדה זו בעובדה ששום דבר לא נאמר נגד שפירא. על אף שהוא הממונה על שפיגל ועל רפאל גם יחד. לא נאמר דבר, למשל, על אותו צ'ק מפורסם, בו נופף שפיגל לפני שנשלח ל' מאסר, ושלדבריו היה חתום עליו השר שפירא. שתיקה זו נעמה מאוד לאוזני שפירא ואנשיו.

שני חברים בשכונה. כדומת שפיגל, בשלבים הראשונים של הפרשה, לא היה רפאל מוכן השבוע לומר דבר נגד אחרים. הוא קיווה כי המפלגה — ובראשה משה שפירא — יתייצבו לימינו, יעזרו לו לצאת מן הב'ן.

אם אומנם ינהל מלחמה זו, תהיה זאת מלחמה ארוכה וקשה. כיצד ינהג אז? האם ירכז את מלחמתו נגד שפיגל בלבד? או שמא ינסה, בשלב מסויים, לומר כי לא הוא האחראי העליון למה שנעשה במשרד הברי' אות, שמעליו עמד השר שפירא?

מה עוד, שההתרמה אשר ביצע שפיגל ב' עיסקת בית-החולים בתל-גיבורים לא היתה התתרמה הראשונה מסוגה לטובת קופות ה' מפלגה המוסדותיה השונים. רפאל ידע על עיסקות רבות שקדמו לה. הוא גם יודע ש' שפירא יודע על עיסקות אלה.

בשבעות הקרובים, לדבריו, עומד רפאל לצאת להתקפה חריפה נגד השופט גולן. ה' הרי לפני שנים היו יצחק רפאל ומשה גולן חברים, שגרו בשכונת בקריית-משה בירר' שלים. אף שפירא הוא ידידו של רפאל. האם יבוא היום והוא יילחם גם בו?

ועדת החקירה של

שני קבצנים נכנסו לבדיקה רפואית. חולצותיהם המזוהמות עוררו את סלידת הרופא, והוא הודיע: "לא אטפל בכם עד שתחליפו את חולצותיכם." יצאו השניים לחצר והחליפו ביניהם את החולצות המזוה' מות. הם חזרו לרופא והודיעו: "החלפנו." אך הנהמה לא נמוגה.

כך בדיק נהגה השבוע המפלגה הדתית לאומית. מסקנותיו של השופט המחוזי משה גולן, בפרשת השוחד במשרד הבריאות, הכריחו אותה להסיר מגופו של משרד הבריאות את החולצה המזוהמת, בדמותו של יצחק רפאל. אך היא מיהרה להלביש על גוף זה עצמו חולצה מזוהמת לא-פחות, בדמותו של ישראל שלמה בן-מאיר.

★ ★ ★

קניית בוחרים בעזרת שימורים

קאריירה של בן-מאיר במפד"ל אינה ארוכה כמו זו של יצחק רפאל. אך גם בתקופה הקצרה בה הוא נימנה עם אישי הצמרת של המפלגה, הספיק הגבר השממן, בעל החיוך הערמומי, להיות גיבורן של מספר פרשיות מפוקפקות.

מבין עשרות הרבנים האמריקאים הצ' צירים שהגיעו למחנות העקורים של גרמניה, כרבנים צבאיים של צבא ארצות-הברית ובקציני-סעד של אונר"א, היה ישראל שלמה רוזנברג היחידי-כמעט שלא יכול היה להיר' קלט מחדש בארצות-הברית, עם תום שלי' חותו. זמן מה ניסה לנהל מחזיק את קהילתו בעיר הרטפורד במדינת קונטיקט, אך ללא הצלחה יתרה.

הרב יליד פולין, שהגיע כילד לארצות-הברית, ואשר הוסמך ב-1930 כרב ומספר שנים לאחר מכן גם כעורך-דין, בחר לו שטח-פעולה חדש. ב-1950 עלה לישראל, מצא את מפלגת המזרחי ללא הנהגה יעילה, הצליח להשתלט על מנגנון המפלגה הדתית הקטנה. ואז החל מתמסר לפיתוח מיפעלים כלכליים. אחד המפעלים הללו, שנשא את השם מבטח עוה, קיבל רשיון לייבא 144 אלף קופסאות בשר מאנגליה.

חלק מהקופסאות חולק באמצעות מוס' דות המפלגה, כשוחד לבוחרים. המוסדות היו המשמרת הצעירה של המזרחי, מוסדות פועלי המפלגה, חברה קדישא ובנק המזרחי. כפי שהסביר בן-מאיר בעצמו: "אסור לש' כוח שהמשלוחים נמשכו שנתיים וחצי, ושבינתיים נערכו פעמים בחירות לכנסת." אולם אין בישראל חוק נגד קניית בוחרים בעזרת שימורים. בן-מאיר הסתבך רק כאשר הסתבר, כי לא רק לשם שמיים חולק הבשר, אלא שזו היתה יסקה ענפה, בה העבירו אנשי המזרחי באנגליה כספים למפלגתם בישראל. כדי להבטיח תמורה גבוהה ככל האפשר לכסף המועבר, הוא הובא בצורת בשר; חלקו אומנם חולק באמצעות מוסדות המפלגה, אך הותרה הוצעה לשוק הרעב לבשר, שחוקי הצנע של דוב יוסף מנעו ממנו אספקה שופעת של מיצרך זה. חלקו נמכר במחירים מופקעים. אולם כל זה לא היה ידוע למשטרה הל' כלית. לעומת זאת היה ידוע היטב לעסקן צעיר של המזרחי, בשם מיכאל צור. יום אחד התקבל צור כפקיד בכיר במשרד המיס'

בתקופת הפרשות

נראה יצחק רפאל עומד, כשצילמו ד"ר שטרן המפורסם, שהפך גיבור ראשי בפרשה של יבוא בשר מאנגליה על-ידי שלמה בן-מאיר. כאשר נתפס הבשר במחסן של בן-מאיר, בשיא תקופת הצנע, הכריז כי המחסן הושכר לד"ר שטרן, ואין הוא אחראי לעיסקות שבוצעו בבשר.

על החוק לפיקוח על המטבע הור'. הוא הטיל את האחריות לכך על שלמה רוזנברג. במציאות הממושטרת של 1954, היתה זו אחת העבירות החמורות ביותר במדינה. חיים כהן היסנה את גורוק למשטרה, והח"כ, בעל הזקנקן הלבן, מסר עדות שהסכה יסוד להאשמה נגד רוזנברג. חקירת המשטרה הסתעפה. נערך חיפוש במחלקת הכספים של המרכז העולמי של המזרחי בבית מאיר בירושלים, והוחרמו עשרות תיקים ומיסמכים של המפלגה. היה ברור, כי הצ'ק של זלמנוביץ' לא היה יחיד.

אולם עגלת החקירה נעצרה לפתע. מנהיג התנועה העולמית של המזרחי והפועל המוד' רחי, שר הסעד דאז משה שפירא, מיהר לראש הממשלה דאז משה שרת, תבע להפ' סיק את החקירה. הוא טען: או שיחקרו

כי הוא מבקש להשביעו כיוורשו של המנות. חברי המזרחי היו מזועזעים מחוסר-הטאקט, ורוזנברג נאלץ להסביר בפומבי: "יצווגה של המזרחי בכנסת היה חלש מאוד: יש לנו רק שני נציגים. באותה תקופה, כאשר מת פינקס ז"ל, חלה חבר-הכנסת השני, הרב גורוק, ויצא לחישי. הייתי מוכרח להיחפז. לא רציתי להשאיר את מפלגתנו ללא ייצוג."

★ ★ ★

זיכוי — לא טהור

כנסת נפרשה יריעה רחבה לכשי' רגותיו של רוזנברג. וכך, כאשר נער' כו חילופי-גברי קואליציוניים, קפץ הח"כ הוטר על עגלת הממשלה, והתמנה כסגן שר הסעד. אולם מכיוון שלסיעתו היו רק שני ח"כים,

האיש שירש את רפאל

אין מעבירה ההסתדרות את כספי התרומות שלה לישראל, או שיניחו גם למזרחי. שרת הרים טלפון, והורה לחיים כהן להחזיר מיד את התיקים המוחרמים. כהן חרק שן, ניסה להתנגד, ולבסוף נתקבלה פשרה, לפיה תימשך החקירה רק לגבי החומר הממשי שנתקבל מגורוק.

אלא שכאן לא היה עוד צורך בשום חקירה. העדות של גורוק הספיקה לשם הגשת בקשה מטעם היועץ המשפטי להסרת חסינותו של חבר-הכנסת רוזנברג. היתה זו הפעם הראשונה בהיסטוריה של הכנסת, שהוגשה בקשה כזאת. החסינות הוסרה וה'

לא יכול היה מינוי זה לבוא בתוספת למינוי הקודם, של מנהיג המזרחי הרב מרדכי גורוק, כשר הוואר. בו ביום שנודע על מינויו של רוזנברג כסגן-שר, נודע גם על ביטול כהונתו של גורוק כשר. עד יומו האחרון לא סלח זאת גורוק לעסקן שצמח מתחתיו ומוטט את מעמדו.

יום אחד ביקש גורוק ראיון דחוף עם מי שהיה אז היועץ המשפטי של הממשלה, חיים כהן. הוא סיפר לו כי לפני זמן קצר השיג תרומה בסך 25 אלף דולאר מיהודי שחיצי בשם ז'אק זלמנוביץ', והוא חושש כי העברתה לישראל היתה כרוכה בעבירה

חר והתעשייה. זמן קצר לאחר מכן הבשר כילה המשטרה לגלות את מחסניו של הרב בתל-אביב: רוזנברג ידע לספר, כי לרגל נסיעה לחו"ל מסר את המחסן למבטח-עוה. והחברה השכירה אותו לאחד ד"ר שטרן. אך שלמה רוזנברג הפך בכל זאת מוקד של חקירה ומטעם משרד הפיקוח.

לפתע נאלצו החוקרים להתחשב בגורם חדש: העסקן הכלכלי הפך להיות חבר' כנסת. כי באותם הימים מת שר התחבורה דויד צבי פינקס, שעמד בראש סיעת המוד' רחי בכנסת. בטרם כלו שבעת ימי האבל, הוזרז רוזנברג להודיע לנשיאות הכנסת